

Tutkimusuutinen, kirjoittanut Terhi Huovinen, 12.4.2024

REHTORIT ARVOSTAVAT SOVELTAVAA LIIKUNTAA, MUTTA SE EI OLE HEIDÄN PRIORITEETTIENSA KÄRJESSÄ

Inklusio ja oppimisen tuen resurssit puhuttavat niin Suomessa kuin maailmallakin. Koulujen rehtorit ovat avainasemassa päätettäessä tuen toteuttamiseen suunnatuista voimavaroista, esimerkiksi ohjaajien tai erityisopettajien työpanoksesta eri oppiaineissa.

Kaliforniassa soveltavan liikunnanopetuksen toteutuksesta yleisopetuksen kouluissa vastaavat soveltavan liikunnan opettajat, 'adapted physical educators', joilla on liikunnanopettajakelpoisuuden lisäksi erityinen koulutus soveltavaan liikuntaan. Soveltavan liikunnan opettajat voivat pitää liikuntatunteja yksittäisille oppilaille tai tukea tarvitsevien oppilaiden pienryhmille. Vaikka koulutuksen järjestäjien tehtävänä on lain mukaan varmistaa inklusiivisen opetuksen toteutuminen, soveltavan liikunnan opettajat ovat raportoineet, että liikunta-oppiainetta ja kouluissa toteutettavaa soveltavaa liikuntaa laiminlyödään priorisoimalla muita oppimisen tuen palveluita ja akateemisten aineiden opetusta.

Tätä taustaa vasten McNamara ja Rizzo (2023) halusivat selvittää rehtoreiden asenteita ja aikomuksia soveltavaa liikuntaa kohtaan. He lähettivät kyselyn kalifornialaisille rehtoreille ja valitsivat kyselyyn vastanneista (n=44) yhdeksän rehtoria haastateltaviksi.

Temaattinen analyysi toi esille kolme teemaa: (1) soveltavan liikunnan opettajia ja palveluita arvostetaan, mutta niitä ei priorisoida, (2) sidosryhmien tuki soveltavalle liikunnalle voi vaikuttaa rehtorien asenteisiin ja soveltavan liikunnan tukemiseen; Silti monet rehtorit ovat välinpitämättömiä soveltavan liikunnan tuen suhteen, ja (3) tiedon, resurssien ja rahoituksen puute estää rehtoreita tarjoamasta riittävää tukea soveltavan liikunnan palveluille ja opettajille.

Tulokset osoittivat, että periaatteellisella tasolla rehtorit pitävät liikuntaa ja urheilua tärkeänä. Hyvä opettaja -palkinnon saaneista soveltavan liikunnan opettajista oltiin ylpeitä ja heitä kuvattiin jopa "sankareiksi" tukea tarvitseville lapsille. Ylistävistä sanoista huolimatta rehtorit asettivat koulun oppilaiden pärjäämisen akateemisten aineiden testituloksissa liikuntaa ja muita taito- ja taideaineista tärkeämmäksi.

Aktiiviset vanhemmat saattoivat vaikuttaa rehtorien myönteiseen asenteeseen soveltavaa liikuntaa kohtaan, mutta tämä ei välttämättä muuttunut arjen teoiksi. Esimerkiksi oppilaan hojks-keskusteluun, jossa oppilaan tukitoimia suunnitellaan, ei kutsuttu lainkaan soveltavan liikunnan opettajaa. Rehtoreilla oli myös paljon puutteita liikunnanopetusta ja soveltavaa liikuntaa koskevissa tiedoissa. Jotkut rehtoreista ilmaisivat, että on jopa "epärealistista ja turhaa heidän tietää" kaikista erityisen tuen palveluista, joista he kuitenkin koulujen johtajina ovat vastuussa. Tiedon puute liikunnanopetuksen merkityksestä oppilaan hyvinvoinnin ja oppimisen edistäjänä saa rehtorit suuntaamaan niukat resurssit muihin oppiaineisiin.

Johtopäätöksensä McNamara ja Rizzo esittävät, että tutkijoiden ja poliittisten päättäjien olisi tehtävä yhteistyötä kehittääkseen tehokkaita toimintatapoja, joiden avulla hallintovirkamiehet voivat asianmukaisesti valvoa ja tukea palveluja, jotka ovat vammaisten lasten edun mukaisia verrattuna siihen, että heidän etunsa ovat säännöllisesti ristiriidassa taloudellisten etujen kanssa.

Alkuperäinen tutkimus:

McNamara, S. W., & Rizzo, T. L. (2023). Principals' attitudes and intentions toward supporting adapted physical education. *European Physical Education Review*, 29(3), 421–437. doi:10.1177/1356336X231158495

Tutkimusuutiseen liittyvä kommentti, kirjoittanut Terhi Huovinen

Johtopäätökset suomalaiseen liikunnanopetukseen

Vaikka suomalainen koulutusjärjestelmä poikkeaa kalifornialaisesta, hyvin tutuilta kuulostavat tutkijoiden (McNamara & Rizzo 2023) saamat tulokset. Moni suomalainen liikunnanopettaja on kertonut, että esimerkiksi koulunkäynnin ohjaajan tai erityisopettajan tukea harvoin on saatavilla liikuntatunneilla, vaikka oppilas tai oppilasryhmä siitä hyötyisivätkin. Lisäksi opettajat saattavat saada rehtoreilta edelleen jopa lain vastaisia määräyksiä, esimerkiksi opettajaa voidaan vaatia arvioimaan oppilas, joka ei ole osallistunut lainkaan yhteisille liikuntatunneille tai liikunnan arvosanan antaa joku muu kuin liikunnanopettaja.

Rehtoreille ja koulutuksen johtajille tulisi välittää tutkimustietoa liikunnan ja akateemisen oppimisen sekä hyvinvoinnin välisistä yhteyksistä. Lisäksi tulisi täydennyskoulutuksella varmistaa, että rehtorit tuntevat ajantasaisen lainsäädännön ja opetussuunnitelman perusteet myös liikunnan ja oppimisen tuen osalta.

Kenties jonakin päivänä lisääntynyt ymmärrys saa suuntaamaan oppimisen tuen resursseja nykyistä enemmän myös liikuntatunneille. Hyviä kokemuksia tästä on jo esimerkiksi alkuopetuksen motoriikkakerhojen osalta, jossa yhteistyössä erityisopettajan, luokanopettajan ja liikunnanopettajan kanssa ohjataan tukea tarvitsevia lapsia liikuntakerhoon, jossa tuetaan lapsen motoriikan kehitystä, mutta myös ryhmässä toimimista ja myönteistä käsitystä itsestään oppijana.